

Datum 2020-11-19
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2020/0232
Ert diarienummer S2019/00088/SOF
Handläggare Åsa Nordström

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkande Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet tillstyrker förslagen. Myndigheten för delaktighet ser positivt på förslagen som i sin helhet ökar förutsättningarna för fler att kunna leva ett liv som andra människor i samhället.

Myndighetens synpunkter

Myndigheten för delaktighet ställer sig bakom utredningens utgångspunkt att tillgänglighet och universell utformning, i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och det nationella funktionshinderspolitiska målet, är grunden för ett inkluderande samhälle där alla kan delta.

Samhället behöver utformas så att fler kan delta

Myndigheten för delaktighet vill framhålla att det är av yttersta vikt att samhället i första hand utformas med en medvetenhet om den variation och de olika behov som finns bland befolkningen. Det innebär i praktiken att nya produkter, tjänster och miljöer ska utformas så att de i största möjliga utsträckning kan användas av alla människor. Detta bidrar till att personer med funktionsnedsättning får möjlighet att verka i vardagen på samma villkor som personer utan funktionsnedsättning.

I vissa fall är emellertid generella lösningar för att öka tillgängligheten inte tillräckliga. Då behövs individuella stöd och lösningar som kompensation för de brister som finns i samhällets utformning. De individuella stöden blir då avgörande för individens möjlighet till delaktighet.

Viktigt att målet om delaktighet och självständighet följs upp

I utredningen framgår att effekten av förslagen är att det ska vara möjligt för målgruppen för LSS att leva som andra, kunna vara delaktig och kunna leva ett självständigt liv. Därför behöver insatserna vara ändamålsenliga och träffsäkra för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att delta i samhället som andra.

Myndigheten för delaktighet ser positivt på förslaget att det tydligt ska framgå i lagen att kommunen fortlöpande ska följa upp vilka som omfattas av lagen, vilka deras behov av stöd och service är och att kommunen ska verka för att dessa personer får sina behov tillgodosedda. Myndigheten för delaktighet anser dock att det även på nationell nivå behöver följas upp huruvida insatserna sammantaget leder till att uppfylla lagens mål om att målgruppen ska kunna leva som andra, vara delaktig i samhällslivet och leva ett självständigt liv.

I grupper där alla inte fullt ut kan utöva inflytande och självbestämmande, exempelvis barn och personer med intellektuell funktionsnedsättning, är uppföljningen av att insatserna leder till goda levnadsvillkor och självständighet särskilt viktig. I detta sammanhang vill Myndigheten för delaktighet understryka vikten av att låta personerna själva komma till tals i alla frågor som rör dem.

Det finns utmaningar med att ansvaret för personlig assistans ligger hos en annan huvudman än den som tillhandahåller övrigt stöd i vardagen. Kommunerna har ansvar för alla kommuninvånare, även för personer med funktionsnedsättning. Det är kommunen som har det yttersta ansvaret för att den enskilde invånaren får den hjälp han eller hon behöver. Myndigheten för delaktighet ser därför utmaningar med att ansvaret för den personliga assistansen ligger hos en annan huvudman än den som tillhandahåller övrigt stöd och service för att underlätta vardagen.

Myndigheten för delaktighet ser även att det finns en rad samordningsvinster att göra med ett kommunalt huvudmannaskap. Både inom LSS-insatser och insatser enligt socialtjänstlagen, men även med andra sektorer som skola, arbete, kultur och fritid. Med ett kommunalt huvudmannaskap kan även brister i insyn och uppföljning motverkas.

Kunskapsstöd för arbetet med insatsen biträde av kontaktperson och vägledning för att vidga möjligheterna att delta i fritidsaktiviteter

Personer med funktionsnedsättning har inte samma möjligheter till en aktiv och meningsfull fritid som befolkningen i övrigt.¹ Därför välkomnar Myndigheten för delaktighet förslaget om att insatsen kontaktperson även ska kunna innehålla gruppaktiviteter.

Myndigheten för delaktighet tillstyrker förslaget att Myndigheten för delaktighet får i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen ta fram ett kunskapsstöd för kommunernas arbete med insatsen biträde av kontaktperson samt att i samarbete med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Barnombudsmannen ta fram en vägledning för hur kommunerna med hjälp av föreningslivet kan vidga möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att delta i fritidsaktiviteter.

Kunskapsunderlag för daglig verksamhet

Myndigheten för delaktighet tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen får i uppdrag att, i samarbete med Myndigheten för delaktighet, ta fram kunskapsunderlag för hur den dagliga verksamheten kan utformas så att de som står längst från arbetsmarknaden får ökade möjligheter till att såväl förvärva och bibehålla sina förmågor som till delaktighet i samhället.

Kunskapsstöd för den nya LSS-insatsen personlig service och boendestöd

Myndigheten för delaktighet tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen får i uppdrag att i samarbete med Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Regioner och funktionshindersrörelsen ta fram kunskapsstöd och annat material avseende innehållet i den nya insatsen personlig service och boendestöd.

Effekten av bedrägerier för mottagare av insatser

Det har vid flera tillfällen visat sig att den kontantersättning som bland annat den personliga assistansen genererar, ibland kan leda till bedrägerier, fusk och missbruk. Utredningen tar upp ekonomiska aspekter och konsekvenser av detta. Myndigheten för delaktighet ser det som angeläget att även lyfta negativa effekter för de personer som mottar insatserna. Bedrägerier, fusk och missbruk kan leda till otrygghet och risk för övergrepp gentemot de mottagare som inte

¹ Myndigheten för delaktighet (2020), Aktiv fritid - Redovisning av ett regeringsuppdrag om att kartlägga lokala och regionala satsningar samt tillgången till fritidshjälpmiddel

själva kan ansvara och planera för insatsen. För att motverka detta anser Myndigheten för delaktighet att samhällets ansvar att kontrollera och utöva tillsyn behöver tas in tidigare i processen.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Emelie Lindahl och utredare Åsa Nordström (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén